

OPLEVELSER
FORDYBELSE
LÆRING

MSJ MUSEUM
SØNDER
JYLLAND

UNDERVISNINGSFORLØB **2021-2022**

ARKÆOLOGI · KULTURHISTORIE · KUNST · NATURHISTORIE

Museum Sønderjylland | Uddannelse og Læring | 2021

VORES UNDERVISNING

Museum Sønderjylland tilbyder elever og lærere autentisk museumsundervisning inden for vores fagområder: Arkæologi, kulturhistorie, kunsthistorie og naturhistorie. I alle vores undervisningsforløb lægger vi vægt på dialog, aktivitet, egen undring og fordybelse. Vi underviser i vores udstillinger, frilandsafdelinger og ude i kultur- og naturlandskabet, og vi har mange forskellige undervisningsforløb til alle niveauer i grundskolen og ungdomsuddannelserne.

Vi tilbyder jer et samarbejde omkring undervisning i "Den åbne Skole" på vores museer og der kan vi sammen skabe et solidt og relevant vidensgrundlag for jeres elever inden for kultur, kunst eller natur.

Vores museumsformidlere:

Arkæologi Haderslev
Aabenraa Kulturhistorie
Brundlund Slot
Cathrinesminde Teglværk
Gram Lergrav
Højer Mølle
Museerne i Tønder
Sønderborg Slot

Merete Essenbæk
Arne Reggelsen
Bente Sonne
Arne Reggelsen
Asbjørn Holm
Lars Nielsen
Lars Nielsen
Arne Reggelsen

mees@msj.dk
arre@msj.dk
beso@msj.dk
arre@msj.dk
asho@msj.dk
lani@msj.dk
lani@msj.dk
arre@msj.dk

Tlf. 65 37 07 71
Tlf. 65 37 07 73
Tlf. 65 37 07 72
Tlf. 65 37 07 73
Tlf. 65 37 07 71
Tlf. 65 37 07 75
Tlf. 65 37 07 75
Tlf. 65 37 07 73

Sådan booker du

Gå ind på www.msj.dk. Her finder du priser, uddybende information og forberedende materialer. Find det undervisningsforløb, der passer til dine elevers niveau og dit fagområde og send gerne en tilmelding via formularen, så er du hurtigt i kontakt med museumsformidleren. Du kan også ringe eller skrive direkte.

GRATIS

Der er gratis entré til alle museer for undervisningsinstitutioner med elever under 18 år inkl. deres lærer. Undervisningsforløb er der gebyr på.

Find alle forløb, priser og tilmelding på
www.msj.dk

INDHOLD

ARKÆOLOGI	4
HADERSLEV	6
MUSEERNE I TØNDER	7
HØJER MØLLE	10
KULTURHISTORIE AABENRAA	12
CATHRINESMINDE TEGLVÆRK	14
KUNSTMUSEET BRUNDLUND SLOT	16
GRAM LERGRAV	18
SØNDERBORG SLOT	20
SØNDERJYLLAND I PERIODEN 1848-2020	22

ARKÆOLOGI BYDER PÅ

I Haderslev ligger Sønderjyllands arkæologiske museum. Museet viser fund fra den ældste stenalder til middelalderen. I kan bl.a. møde Danmarks ældste grav og udstillingen om Danmarks længste bronzealderhus. Se det største fund af guld fra 300-tallet og våben fra mere end 200 jernalderkrigere.

I er velkomne til at gå ind i stuer og værksteder fra 1800-tallet, besøge en købmandsbutik fra 1930 og gå på opdagelse i museets frilands-

Fra stenalder til vikingetid

Daginstitutioner - grundskole - ungdomsuddannelser

Dette er den klassiske omvisning med prøv-selv-aktiviteter og dialog. Eleverne skal se Danmarks ældste grav, gå på opdagelse mellem sværd og lanser fra jernalderen og finde ud af, hvad forskellen var på rig og fattig for 2000 år siden. Der kan bestilles omvisninger om mange forskellige og særlige emner f.eks.: Død og begravelser gennem 10.000 år, middelalderens borge, oldtidens landbrug m.fl.

Hvornår: Året rundt, tirsdag – fredag.

Varighed: 1-1,5 time

museum. Man kan også besøge udstillingerne på egen hånd. Kontakt museet og få udleveret opgaveark ved ankomsten.

Vil man have undervisning om bestemte emner og perioder, er der mulighed for at få skræddersyet et særligt tilbud. Det er altid med en lille værkstedsaktivitet inkluderet i undervisningen.

ARKÆOLOGI · Dalgade 7 · 6100 Haderslev

I nissernes fodspor & mor Almas bagedag

Dagtilbud - indskoling

Følg i museumsnissernes fodspor rundt på museet. Vær med til at åbne dagens låge, se nissernes loft, hvor de holder til, hør om julen i gamle dage. Slut af med en times aktivitet, hvor vi laver brunkagedej til bagning derhjemme, inden I får en fælles julehistorie, sang og gamle julelege.

Hvornår: November – december, mandag – fredag
kl. 8.30, 11 eller kl. 13.30.

Varighed: 2 timer

Fyrstens magt, ret og pligt

Mellemtrin - udskoling - ungdomsuddannelser

I anledning af 500-året for Hertug Hans den Ældres fødsel viser museet udstillingen "Det forsvundne hertugdømme", der handler om Hertug Hans den Ældres fyrstedømme 1540-1580. Historien om fyrstens magt begynder i kancelliet, hvorfra hertugdømmet blev administreret. Hans den Ældre satte gang i mange ting: Skole- og slotsbyggeri, digebyggeri, lovgivning, afviklingen af middelalderens klostre osv.

Udstillingen slutter med hertugens død i 1580. Udstillingen kan ses på egen hånd fra 5. juni 2021. Der er mulighed for at booke en aktivitet/gådejagt tilknyttet udstillingen.

Undervisningen har fokus på renæssancen og datidens samfundsorden.

Hvornår: 1. sept. 2021 – 20. maj 2022,
mandag – fredag

Varighed: 1,5-2 timer

FORLØB OM ARKÆOLOGI

Arkæolog for en dag

Mellemtrin - udskoling - ungdomsuddannelser

Eleverne bliver vist rundt på en udgravning og bliver instrueret i at gå med metaldetektor. De skal arbejde med arkæologi gennem små workshops om typologi og tidsbestemmelse. Hvis det er muligt, vil de få lov til at grave sammen med arkæologerne på besøgsdagen.

Hvornår: April – oktober, mandag – fredag

Varighed: 3 timer

Bag museets kulisser

Eleverne får indblik i en særlig verden og ser, hvad museet og arkæologerne gør ved de ting, som de har fundet på en udgravning. Vi besøger magasinerne, udstillingen og arkiverne. Herefter skal de selv arbejde med arkæologiske fund/genstande og undersøge, hvad det er vi har fundet.

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag

Varighed: 2-3 timer

UNDERVISNING UDEN FOR MUSEETS VÆGGE

Byvandring i Haderslev

På vores tur gennem byens gader er der fokus på huse og gader, som lå i byen i middelalderen og frem til ca. 1650. Byturen, der er ca. 2,5 km lang, er krydret med opgaver og smagsprøver undervejs.

Kultur- og naturcykelture

Vi har tre ture:

Haderslev Tunneldal - med besøg bl.a. ved middelalderborgen Tørninghus og mølle.

Hjartbroskov - med fokus på fortidsminder og istidslandskabet.

Løjtland syd - hvor vi besøger de gamle kaptajns-gårde og har fokus på nyere tids historie omkring Aabenraa.

Turene er 15-25 km og kan tilrettelægges med start og slut ved den enkelte skole.

En bette dag på museet

Gratis aktivitetsforløb for de mindste museumsbrugere. Børnene skal se på de gamle huse og lege gamle lege. Der udleveres undervisningsmateriale ved tilmelding.

Kom skal vi lege?

Skolen eller museets græsplæne er dækket op med 30-50 gamle lege fra renæssancen, middelalderen eller tipoldemors tid.

I smedens værksted

Eleverne arbejder som smedelærlinge i museets smedje fra 1800-tallet. Forløbet er for små grupper af børn. Kan kombineres med forløbet "Kongelig føde og bondemad".

Kongelig føde og bondemad

Med udgangspunkt i opskrifter, husgeråd og ingredienser fra middelalderen fremstiller eleverne et fælles måltid i museets lille bulhus.

Farvel til kødet

Dette forløb handler om fastelavnen, som den blev fejret indtil midt i 1800-tallet. Vi laver fastelavnsris, bider til bollen og meget andet.

EMNEKASSER

Emnekasserne kan lånes i 14 dage pr. gang ved at kontakte Gitte Johansson på gijof@msj.dk

Pris: 200 kr. pr. lån. Man skal selv betale transporten. Kasserne indeholder genstande, plancher, opgaver osv. Alt må bruges og røres ved.

Skolen år 1900

Kassens indhold viser ting fra skolen, en skoledag og fagene, som de var for 120 år siden.

Fra korn til brød

Her finder I en gruttesten og kan lære noget om agerbrug, korn og mad i oldtiden.

Ertebøllekulturen

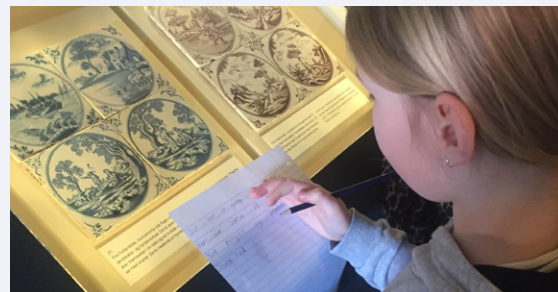
Består af to kasser med effekter og genstande, der kan relateres til stenalderen, som den var for 6000 år siden. Kassen er fyldt med flintgenstande, bue og pil, plancher, sjove lege samt informationshæfter til lærer og elever.

MUSEERNE I TØNDER BYDER PÅ

Museerne i Tønder omfatter hele 4 museer.

På Kulturhistorie Tønder kan man opleve det gode håndværk og den rigdom, der udsprang af Tønders placering som havne- og handelsby ved Vadehavet. Gå på opdagelse mellem sølv, møbler, hollandske fliser og tag et kig ind i de gamle oprindelige fængselsceller.

Kunstmuseet i Tønder byder på skiftende udstillinger om dansk og nordisk kunst fra det 20. og 21. århundrede. Vandtårnet ved siden af museet rummer over 30 eksemplarer af møbeldesigneren

Hollandske fliser

Indskoling

Eleverne introduceres til de mange forskellige og helt særlige hollandske fliser, der har prydet mange hjem på Vadehavskysten. På museet går eleverne på opdagelse i fliserne mange motiver. De skal digte historier om fliserne og som en særlig aktivitet male deres egne fliser.

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag kl. 9-15
Varighed: 3 timer

Hans J. Wegners verdensberømte stole. På turen op i Vandtårnet kan man afprøve dem. Øverst oppe kan man nyde den storslåede udsigt over byen og det flade marsklandskab.

På gågaden i Tønder By ligger det smukke Drøshes Hus, som er opført i 1672. Ud over husets mange detaljer og imponerende bygningshåndværk, kan man se udstillingerne med de berømte tønderkniplinger.

MUSEERNE I TØNDER

Wegners Plads 1, 6270 Tønder

Wegners stole

Mellemtrin - udskoling

H.J. Wegner er født i Tønder og er internationalt kendt for sit arbejde som møbelarkitekt. I udstillingen i Vandtårnet får eleverne et indblik i Wegners tanker bag stolene og arbejder efterfølgende selv med dem. De skal bl.a. afprøve stolene og udvælge deres favoritstole ud fra kriterierne: Materiale, komfort og design.

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag kl. 9-15
Varighed: 3 timer

Kniplinger

Mellemtrin - udskoling

Eleverne skal høre historien om kniplingeindustrien, som spillede en afgørende rolle i Tønders historie gennem 300 år. I undervisningen er der fokus på, hvad kniplinger er, og hvordan håndværket havde indflydelse på samfundsstrukturen, rige og fattige. Efter aftale kan eleverne skabe deres eget kniplingedesign og prøve at kniple sammen med professionelle kniplersker.

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag kl. 9-15.
Varighed: 1-2 timer

Jeg bor ved Vadehavet

Indskoling - mellemtrin

Eleverne kommer tættere på den særlige vadehavs-kultur gennem fire specifikke forløb.

1. klasser besøger Højer Mølle, hvor de lærer om møller, teknologi og vindkraft.
2. klasser besøger Kulturhistorie i Tønder og får alt at vide om hollandske fliser.
5. klasser tager på vandretur i marsken for at blive klogere på marsklandskabet.
6. klasse tager i Tønder Vandtårn og arbejder som møbelarkitekter og går i Hans J. Wegners fodspor.

Forløbene bookes hver for sig. De er **gratis** for alle grundskoler i Tønder Kommune. Læs mere her [msj.dk/undervisningsprojekter/jeg bor ved Vadehavet](https://msj.dk/undervisningsprojekter/jeg-bor-ved-vadehavet)

VI UNDERVISER OGSÅ I KUNST

Kunstmuseet i Tønder og Drøshes Hus har skiftende kunstudstillinger. Se udstillingerne på egen hånd eller book en omvisning. Find flere oplysninger om udstillingerne på msj.dk/udstillinger

Udstillingen **"Mellem rum"** rummer Jacob Kirkegaards forskellige lydinstallationer. Hør bl.a. helt særlige lydoptagelser fra et krematorium, en obduktion og et vildsvinehegn.

Hvornår: Indtil 19. sept. 2021

"Travel as a tool" handler om hvordan nordiske designere siden 1940'erne har ladet sig inspirere af rejser rundt om i hele verden. I forbindelse med udstillingen vil der være et undervisningsforløb, hvor eleverne bruger rejsen som inspirationskilde for kunst og design. Eleverne bliver selv sendt ud på en lille "rejse" og bruger inspirationen i museets kreative værksted til eget design.

Hvornår: Oktober 2021 – marts 2022, mandag-fredag.

Varighed: 1,5 time

HØJER MØLLE BYDER PÅ

På kanten af Vadehavet og Nationalpark Vadehavet ligger Højer Mølle. Den er Nordeuropas højeste hollændermølle og fungerer stadig.

Book et forløb og oplev teknikken og de forskellige funktioner på møllens syv etager og nyd den storstående udsigt over marsklandsabet oppe fra møllens omgang.

Udstillingen i møllens magasinbygninger er en introduktion til Tøndermarsken. Den er et godt udgangspunkt for vandreture ud i et af Danmarks mest særprægede kultur- og naturlandskaber. Udstillingen indeholder også et "klimalab", hvor man interaktivt kan skabe sit eget marsklandskab.

HØJER MØLLE · Møllegade 13, 6280 Tønder

Fra korn til mel

Grundskolen

Eleverne introduceres til møllen og møllerens forskellige arbejdsopgaver. Eleverne ser, mærker, smager og hører om de forskellige kornsorter. Eleverne prøver kræfter med at male korn til mel og valse deres egne havregryn, som de kan tage med hjem, og så skal de selvfølgelig med helt op i toppen af den 22 m høje mølle.

Hvornår: Marts – oktober kl. 9-15,
mandag – fredag.

Varighed: 3 timer

Vadehavet i en kurv

Grundskole - ungdomsuddannelser

Eleverne skal ud på en sanke- og vandretur, hvor der skal indsamles planter og urter til et måltid. Undervejs får eleverne kendskab til Vadehavets spiselige planter, er med til at lave deres egen mad og får et indblik i Vadehavets naturoplevelser og historisk viden om området. Når maden er sanket, tilberedes den over bål til et måltid, som det kunne have set ud i 1800-tallet.

Hvornår: Maj – september,
mandag – fredag kl. 9-15

Varighed: 3-4 timer

Tegn og regn i marsken

Mellemtrin

Tag klassen med på en 4,5 km vandretur i marsklandsabet bag digerne syd for Højer. Undervejs vil eleverne gå på forskellige diger, se pumpestationer, afvandingskanaler og sluser. Der vil blive fortalt historier om kulturlandskabet, bagvand og stormfloder. På turen vil eleverne blive udfordret med opgaver, der tager udgangspunkt i fagene billedkunst eller matematik. I vælger selv.

Hvornår: April – oktober,
mandag – fredag kl. 9-15

Varighed: 3 timer

KULTURHISTORIE AABENRAA BYDER PÅ

Aabenraa var i et par hundrede år en stor og vigtig søfartsby i Sønderjylland. På museet kan man derfor opleve mange fortællinger og genstande fra søfartens spændende verden og sejladsen på de syv verdenshave, der tit kunne være både dramatisk og farlig. Undervisningen tager udgangspunkt i den verdensomspændende søfart, der i

flere hundrede år var livsgrundlaget for Aabenraa By. Undervisningsforløb på Kulturhistorie Aabenraa bestilles helst 14 dage før afvikling. I er selvfølgelig altid velkomne på egen hånd i udstillingerne.

KULTURHISTORIE AABENRAA

H.P. Hanssens gade 33, 6200 Aabenraa

Byvandring i en gammel søfartsby

Mellemtrin - udskoling - ungdomsuddannelser

I Aabenraa er sporene efter byens vigtigste erhverv søfarten stadig tydelige. På en byvandring prøver vi at finde steder, navne og begivenheder, der fortæller om Aabenraa som søfartsby.

Hvornår: Året rundt, tirsdag – fredag
Varighed: 1-1½ time

Søfart på iPad

Mellemtrin - udskoling - ungdomsuddannelser

Med forløbet "Søfart på iPad" arbejder eleverne på egen hånd i museets udstillinger. Gennem fortællinger, tekster og genstande kommer eleverne tættere på personer, der var knyttet til søfarten og Aabenraa.

Hvornår: Året rundt, tirsdag – fredag
Varighed: 1-1½ time

Ohøj landkrabber

Dagtilbud - indskoling

I 1800-tallet udviklede Aabenraa sig til en af Danmarks største og vigtigste søfartsbyer. I forløbet fortælles om udviklingen fra lokal kystsejlsad til verdensomspændende langfart. Det er en fortælling om fascinerende eventyr, barske og hårde hverdage og frygt for pirater og forlis.

Hvornår: Året rundt, tirsdag – fredag
Varighed: 1 time

Genforeningens Pris:

H.P. Hanssens svære valg

Udskoling og ungdomsuddannelser

I anledning af 100-året for Genforeningen tilbyder museet undervisningsforløb om redaktør og politiker H.P. Hanssen og hans rolle i Afstemningen og Genforeningen i 1920. Undervisningen tager afsæt i de fire dilemmaer, som udgør udstillingen. Vi arbejder med dilemmaerne og hans overvejelser forud for hans svære og personlige valg, som han måtte tage i perioden fra 1879-1920.

Hvornår: Indtil 31. oktober 2021,
mandag – fredag
Varighed: 1-1½ time

CATHRINESMINDE TEGLVÆRK BYDER PÅ

Cathrinesminde Teglværk startede produktionen i 1732, og de sidste mursten forlod værket i 1968.

Herefter forfaldt bygningerne, men genopførtes i årene 1986-1993. Samme år oprettedes Cathrinesminde Teglværksmuseum og museets historiske værksted, hvor elever kan opleve og afprøve forskellige sider af teglværksarbejdet. Undervisningsforløbene afspejler dels de voksnes arbejde på et teglværk, dels hvorledes børnearbejde i gamle dage var en nødvendighed. Der er med andre ord

lagt op til nogle anderledes og indsigtsgivende forløb, som sluttet af med et måltid mad fremstillet over ildkomfuret i det gamle køkken.

Begge forløb omfatter en mindre guidet tur rundt på teglværket. Vil man se alle udstillingerne skal man booke det separat ved museet på tlf. 6537 0803 eller cathrinesminde@msj.dk.

CATHRINESMINDE TEGLVÆRK

Illerstrandvej 7, 6310 Broager

Børn omkring et teglværk

Mellemtrin - udskoling

I forløbet er eleverne delt i et pige- og et drengehold. Undervisningen tager udgangspunkt i nogle børns livsvilkår omkring år 1900, hvor deres forældre arbejdede på et teglværk. Pigerne skal være med til at lave mad og vaske tøj. Drengene udfører forskelligt forefaldende arbejde - f.eks. hugger brænde og kører teglsten ind i ringovnen. Dagen sluttet af med spisning.

Hvornår: April - oktober, mandag - fredag.

Varighed: 4 timer

En dag i leret

Udskoling

I forløbet er eleverne delt i et pige- og et drengehold. På egen krop opleves hverdagen, som den formede sig for en arbejderfamilie på et teglværk omkring år 1900. Drengene arbejder i produktionen med at fremstille mursten og kører dem til tørreladen mv. Pigerne er i hjemmet, hvor de står for madlavningen mv. Der tales om kønsroller, industrialiseringen og arbejderklassens vilkår undervejs i forløbet. Forløbet sluttet af med spisning.

Hvornår: April - oktober, mandag - fredag.

Varighed: 4 timer

BRUNDLUND SLOT BYDER PÅ

På kunstmuseet i Aabenraa skifter særudstillingerne hen over året, og vi har altid et aktuelt undervisningstilbud, som bygger på dialog og workshops. Alle undervisningsforløb på Brundlund er delt op i dialogbaseret rundvisning og værkstedsbesøg, som understøtter hinanden.

Slottet ligger i en dejlig skulpturpark, og året rundt er der undervisningsforløb omkring og ved parkens skulpturer. Museets fangekælder er et godt udgangspunkt for undervisning hele året, og her finder I en mindre ophængning af Franciska Clausens billeder og værker.

I år er det Franciska Clausens år. Museet viser en udstilling udelukkende med kunstnerens egne værker. I samme periode ses "Grænselandsudstillingen 50 år", som hun var medlem af.

KUNSTMUSEET BRUNDLUND SLOT

Brundlund Slot 1, 6200 Aabenraa

Skulpturværksted - sprællevende skulptur

Dagtilbud - grundskole - ungdomsuddannelser

Museets skulpturpark er fyldt med billedhuggerkunst. Eleverne tages med ud i skulpturparken, hvor vi leger og snakker os frem til en forståelse og oplevelse af figurernes udtryk. Bagefter går vi i værkstedet, og eleverne modellerer på billedhuggerstativ en figur ud fra de erfaringer, som de har fået i undervisningens første del.

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag.

Varighed: 2-3 timer

JES – jeg kan tegne

Mellemtrin - udskoling - ungdomsuddannelser

Maleren og tegneren Jes Jacobsen blev født i Aabenraa i 1862 og blev sammen med andre samtidige kunstnere - f.eks. Anna Ancher, som blev født i Skagen i 1865, en del af tidsånden "det moderne gennembrud". Undervisningen begynder i selve udstillingen om Jes Jacobsen, hvor vi først taler om hans kunst og hans måde at se på verden. Bagefter går vi ned i tegneværkstedet, hvor eleverne med blyant og tusch selv skal prøve at tegne og fortælle, som Jes Jacobsen gjorde.

Hvornår: 12. november 2021 – 27. marts 2022,
mandag – fredag

Varighed: 2 timer

Fanget eller fri – før og nu

Dagtilbud - grundskole - ungdomsuddannelser

Først går vi i slottets fangekælder for at høre historien om Røde Anders og vi snakker om frihed og fangenskab før og nu. Bagefter arbejder eleverne i værkstedet, hvor de kreativt fastholder, udbygger og understøtter det de oplevede i fangekælderens. I forløbet indarbejdet eksempler på kunstnere, der har arbejdet med temaet om fangenskab.

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag kl. 9-14

Varighed: 1-2 timer

Franciska, Form og Fantasi

Grundskole - ungdomsuddannelser

Kunstneren Franciska Clausen voksede op i Aabenraa. Gennem hele sit kunstneriske liv var nysgerrigheden og eksperimentet en ledetråd for Franciska. Eleverne kommer først rundt i udstillingen "Franciska Clausen og det evige eksperiment". Efter udstillingen besøges værkstedet, hvor eleverne går på opdagelse i Franciskas univers og arbejder med cirkler, firkanter, form og fantasi. Besøget skræddersys til klassetrin og elever med særlige behov.

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag, kl. 9-14

Varighed: 2 timer

Grænselandsudstillingen 50 år – dansk og tysk kunst

Grundskole og ungdomsuddannelser

Vi begynder i jubilæumsudstillingen, som indeholder en bred vifte af udtryk og kunstformer. Her får eleverne en grundig introduktion til nutidskunstens og udstillingsformernes mangfoldighed. Herefter er der værkstedsbesøg med udgangspunkt i udstillingens værker.

Hvornår: Indtil 24. oktober 2021,
mandag – fredag, kl. 9-14

Varighed: 2 timer

GRAM LERGRAV BYDER PÅ

På museet findes der en enestående samling og udstilling af danske fossiler, der alle er fundet i Lergraven. De mange fossiler danner baggrund for undervisning om f.eks. evolution og geologisk tid og der findes et væld af fossile marine dyrearter, som kan iagttages på helt tæt hold.

Når I besøger Gram Lergrav, har I mulighed for at være med til en geologisk feltundersøgelse, hvor alle alderstrin kan være med – hele året rundt! Forløbene er tilrettelagt til fem forskellige niveauer

Døde dyr i leret

Indskoling

Forløbet begynder med en fortælling om, at eleverne skal på jagt efter de før døde dyr i lergraven, som kaldes fossiler. Så klæder man om til gummi-støvler. Alle går i lergraven og her hjælper vi hinanden med at finde de døde dyr, som ligger gemt i den gamle havbund. Tilbage på museet, rengør vi udstyret og kigger på vores fund.

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag. kl. 9-14
Varighed: 3 timer. Inkl. spisepause

fra dagtilbud til ungdomsuddannelserne inkl. forløb til specialområdet. Alle hold kan få en introduktion til museet og introduceres til fossiler, evolution, hvaler og geologisk tid og der er mulighed for at lave særlige evolutionsforløb samt istids- og landskabsforløb. Vi åbner gerne museet for jer i vinterperioden, hvor der er lukket for andre gæster.

GRAM LERGRAV – Palæontologi & Naturhistorie
Lergravsvej 2, 6510 Gram

Geologisk feltundersøgelse

Udskoling - fagområde: Geografi, geologi og biologi

Forløbet er tilrettelagt som en geologisk feltundersøgelse, hvor vi skal arbejde med en hypotese, praktisk graveteknik, håndtering af fossiler og eksempler på evolution. Når I ankommer til museet, vil I først få en rundvisning, hvor vi i fællesskab laver en kortfattet naturvidenskabelig hypotese om, hvor fossilerne kommer fra. Gennem forløbet undersøger vi, om vi kan bekræfte vores hypotese gennem vores observationer og de erfaringer, vi gør os.

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag. kl. 9-14
Varighed: 3 timer. Inkl. spisepause.

Hvaler i leret

Mellemtrin og lejrskoler

Vi skal på en geologisk feltundersøgelse, hvor vi bl.a. skal arbejde med fossiler og praktisk arbejde i felten. Når I ankommer til museet, vil I først få en lille rundvisning. Vi fokuserer på geologisk tid, og at vi skal undersøge nogle af de mange dyr, som ligger gemt i den gamle havbund. Vi arbejder praktisk i lergraven og går herefter tilbage til museet og kigger på nogle af fundene i vores stereolupper.

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag. kl. 9-14
arighed: 3 timer inkl. spisepause.

Masseuddøen - Hvornår var det nu det var?

Indskoling - mellemtrin – udskoling – elever med særlige behov.

Dette er et grundlæggende forløb, hvor vi arbejder med evolution og masseuddøen på vores planet Jorden. Vi tager udgangspunkt i hvaler og andre marinedyr og laver forløbet på flere niveauer, og derfor kan både indskoling, mellemtrin, udskoling og sp-klasser/hold være med. Eleverne skal selv være aktive i mindre grupper og arbejde med praktiske opgaver på museet.

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag. kl. 9-14
Varighed: 2 timer

Med palæontologen på arbejde

Ungdomsuddannelser - fagområde: Geografi, geologi og biologi

I selve lergraven kommer I til at udføre en praktisk og geologisk feltundersøgelse på en profil fra Sen Miocæn, hvor der er et stort indhold af fossiler, som er videnskabeligt værdifulde i palæontologiske studier. Bagefter skal vi arbejde systematisk med fossilerne, den geologisk tid og anvendelse-sorieret praktisk håndtering/konservering af fossilerne.

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag. kl. 9-14
Varighed: Min. 3 timer inkl. spisepause.

Fossiljagt for børn

Dagtilbud – læreplaner: Natur, udeliv & science, bevægelse & samarbejde

Kom med på en helt særlig aktivitet i børnehøjde med de ældste børn i dagtilbud. Børnene får et sanseligt og lærerigt første møde med ler, mudder og fossiler.

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag. kl. 9-14
Varighed: 1½ time inkl. spisepause.

Slem med forskerne

Mellemtrin og Udskoling

Dette forløb handler om mikrofossiler, og hvordan man finder dem. Vi skal have undersøgt og analyseret vores slemmeprøver med ler, og det vil vi gerne have hjælp til. Hvis du har en klasse, som har mulighed for at komme på museet i op til 4 timer, så har vi et undervisningsforløb om, hvordan vi finder fossiler og arbejderpraktisk og systematisk med dem.

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag. kl. 9-14
Varighed: 2 timer

SØNDERBORG SLOT BYDER PÅ

Udstillingerne på Sønderborg Slot fortæller historien om Sønderjylland fra middelalderen og helt frem til vores egen tid. Dyk ned i historien om hertugerne, de slesvigske krige i 1848-51 og 1864, om tiden under tysk styre fra 1864-1920 og om Sønderjylland frem til 2020. Historierne og udstillingerne tager altid udgangspunkt i de særlige forhold, der har været i Sønderjylland. Flere af undervisningsforløbene har udgangspunkt i perioden fra midt i 1800-tallet, hvor der på baggrund af forskellige opfattelser omkring Slesvigs tilknytning til Danmark, foregik to skel-

sættende krige. Endelig må slottets egen lange historie ikke glemmes – den er spændende og dramatisk.

SØNDERBORG SLOT

Sønderbro 1, 6400 Sønderborg

Om slottes historie

Sønderborg Slot rummer næsten 800 års dramatisk fortælling. De mere end 20 forskellige udstillingsrum byder på Sønderjyllands omskiftelige historie. Men slottet var også bolig for hertuger, og her sad også den danske kong Chr. II's fange for næsten 500 år siden. Undervisningen i slottes historie er tilrettelagt til alle alderstrin og foregår og besøge rum der understøtter historien.

Fra kælder til kvist

Indskoling

Her starter forløbet i kælderen og så ser vi om vi kan nå op til kvisten. Undervejs skal eleverne høre om livet på slottet. De skal se, hvor man sov og dansede, hvor man lavede mad og hvor man blev sat i fængsel.

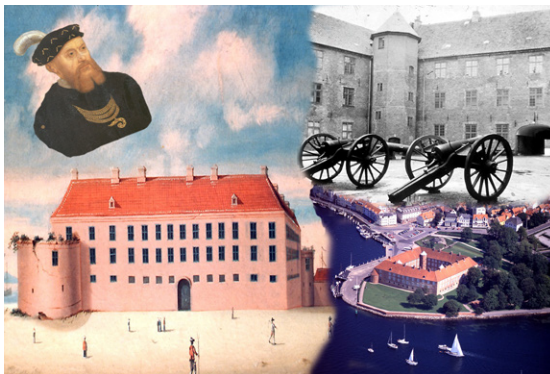
Hvornår: Året rundt, mandag – fredag, kl. 9-14
Varighed: 1-1½ time

Sønderborg Slots historie (28)

Mellemtrin - udskoling - ungdomsuddannelser

Fortællingen om slottet er en 800 år lang historie. Forløbet tilrettelægges efter klassetrin og alle kommer rundt i det meste af slottet og hører om den spændende historie, som det gemmer på.

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag, kl. 9-14
Varighed: 1-1½ time

Christian den 2. og Sønderborg

Mellemtrin - udskoling - ungdomsuddannelser

Vi følger sporene efter den tilfangetagne tidligere konge, Christian II og hører om den skæbne, der overgik ham under det 17 år lange, ufrivillige ophold på slottet. Vi ser på hvordan borgen så ud i slutningen af middelalderen. Vi hører om Christians tid som konge, og om hvordan han endte som fange.

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag, kl. 9-14
Varighed: 1-1½ time

Tre tilbud med værkstedsaktivitet

Med udgangspunkt i kulturhistorien tilbyder museet følgende tre forløb med gode elevaktiviteter. Forløbene tilrettelægges efter klassetrin eller efter nærmere aftale.

I skole som for 100 år siden

Indskoling - mellemtrin

Forløbet dækker skolegangen i perioden ca. 1920-50. Undervejs skal eleverne lære at læse, skrive og regne og høre, hvordan skoledagen formede sig "i gamle dage".

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag, kl. 9-14
Varighed: 1 time

Leg og legetøj

Indskoling - mellemtrin

Eleverne ser og hører om børns vilkår i perioden ca. 1920-1950. Fritid var der ikke meget af, så muligheden for leg var begrænset. Vi ser på legetøj og prøver forskellige pige- og drenglege fra perioden.

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag, kl. 9-14
Varighed: 1 time

Hvad er det?

Mellemtrin - udskoling og ungdomsuddannelser

En gætteleg med store udfordringer til eleverne. Stillet over for en række "mærkelige" genstande bliver det elevernes opgave at vælge én genstand og derpå prøve at finde ud af, hvad genstanden har været brugt til.

Hvornår: Året rundt, mandag – fredag, kl. 9-14
Varighed: 1 time

Treårskrigen 1848-1851

Med udgangspunkt i Napoleonskrigenes afslutning i 1815 følges udviklingen i Europa og Slesvig-Holsten i de første årtier af 1800-tallet samt de forskellige nationale bevægelser, hvis ønske var med til at udløse det slesvig-holstenske oprør i marts 1848 og udbruddet af den 1. slesvigske krig.

Krigen 1864

I krigen mod Preussen og Østrig i 1864 går det for alvor galt for Danmark. Forløbet behandler og uddyber baggrunden for det, som kaldes den 2. slesvigske krig. Vi har særligt blik på begivenhederne på Als og Sundved og slaget på Dybbøl Banke den 18. april 1864. Afslutningsvis ser vi nærmere på de følger, som krigen fik for Danmark.

Krigen 1864 – hele vejen rundt

Dette forløb er et godt tilbud, hvis man også ønsker at besøge Historiecentret på Dybbøl Banke. Her lægges der vægt på andre forhold end de militære slag. Der gives en uddybende forklaring om krigens baggrund, soldaternes og civilbefolkningens vilkår samt de alvorlige følger, krigen fik for Danmark.

SØNDERJYLLAND I PERIODEN 1848-2020

En lang række udstillinger er siden 2011 åbnet på museet. De indgår hver især i en række undervisningsforløb med Sønderjyllands nyere historie som omdrejningspunkt.

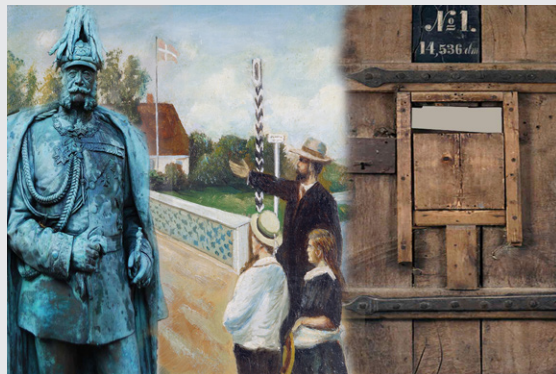
Forløbene tilrettelægges efter klassetrin eller efter nærmere aftale.

Se mere på www.msj.dk/undervisning

Hvornår: Året rundt.
Mandag – fredag kl. 9-14
Varighed: fx 1 time

Tiden under tysk styre 1865-1914

Efter tabet af Sønderjylland i 1864 og frem til udbruddet af 1. Verdenskrig blev livsvilkårene for sønderjyderne ganske forandret. Landsdelen skulle nu gøres til en tysk provins. Begrebet national identitet indgår som et vigtigt element i forløbet.

Sønderjylland under 1. Verdenskrig 1914-1918

Da Sønderjylland ved udbruddet af 1. Verdenskrig var en del af Tyskland måtte omkring 30.000 mænd fra landsdelen deltage i krigen. Forløbet handler dels om deres skæbne, om civilbefolkningens hårde vilkår og om krigens lange skygger.

Afstemning og Genforening

Fredstraktaten, som indgås efter 1. Verdenskrig i 1919 og dens bestemmelser om folkeafstemninger

om nye grænser i Europa, får stor betydning for Sønderjylland, der bliver ét af områderne, hvor der skal stemmes. Vi ser på valgkampens materialer, drøfter afstemningsresultatet og belyser de øvrige europæiske afstemninger.

Genforening og grænsekamp

Ud over selve afstemningen og Genforeningen i 1920 beskæftiger vi os også med den lange proces det var at få Sønderjylland til igen at blive en del af Danmark. Vi arbejder med forholdene for det tyske mindretal som opstod efter grænseændringen, deres vilkår og ønske om en grænserevision.

OBS: Varighed: 2 timer.

Besat af Tyskland

I forløbet betragtes besættelsestiden fra 1940-1945, som den kom til at forløbe i Sønderjylland, hvor en række særlige forhold gjorde sig gældende. I udstillingen belyses disse forhold, som uddybes og eksemplificeres med genstande. Retsopgøret og dets konsekvenser for mange sønderjyder af-runder forløbet. I forløbet indgår der et dilemma-spil, som eleverne i grupper afprøver.

Fra mod hinanden til med hinanden

I perioden 1945-2020 ændres forholdet mellem Danmark og Tyskland og mindretallene i de to lande på væsentlige punkter. I udstillingen arbejder eleverne i grupper med forskellige elementer, der alle er med til at belyse dette forhold. I forløbet indgår det interaktive spil om toldkontrol ved grænsen.

MUSEUM
SØNDER
JYLLAND

ARKÆOLOGI

Dalgade 7
6100 Haderslev
T +45 65 37 08 01

MUSEERNE I TØNDER

Wegners Plads 1
6270 Tønder
T +45 65 37 08 08

HØJER MØLLE

Møllegade 13
6280 Tønder
T +45 65 37 08 04

CATHRINESMINDE TEGLVÆRK

Illerstrandvej 7
6310 Broager
T +45 65 37 08 03

KUNSTMUSEET BRUNDLUND SLOT

Brundlund Slot 1
6200 Aabenraa
T +45 65 37 08 02

GRAM LERGRAV

Palæontologi & Naturhistorie

Lergravsvej 2
6510 Gram
T +45 65 37 08 06

SØNDERBORG SLOT

Sønderbro 1
6400 Sønderborg
T +45 65 37 08 07

MSJ BEVARINGS- OG LÆRINGSCENTRET

Voldbrovej 5, Brunde
6230 Rødekro
Undervisning fra sommeren 2022

*Find alle tilbud og tilmelding på www.msj.dk/undervisning
Vil du modtage vores nyhedsbrev 4 gange om året?*

Skriv til undervisning@msj.dk

www.msj.dk

